

Những Lời Khai Thị Trí Huệ Trong Kinh Kim Cang

Chủ Đề 699: Nhân Duyên Sanh Pháp, Ngũ Uẩn Giai Không, Đương Thể Tức Không

Chủ giảng: Pháp sư Tịnh Không

Thời gian: Tháng 05 năm 1995

Địa điểm: Cư Sĩ Lâm Phật Giáo Singapore

Trích lục từ: Báo cáo nghiên cứu Kim Cang Bát Nhã (Tập 059)

Chuyển ngữ: Tịch Minh

【Người thời nay gọi đó là phân tử, nguyên tử, điện tử, lap tử, hiện tượng ba động】

Khoa học ngày nay giảng về những điều này. Những cách nói này, so với những gì Phật pháp giảng là “nhân duyên sanh pháp, ngũ uẩn giai không, đương thể tức không” có ý nghĩa vô cùng gần gũi. Các nhà khoa học thế hệ trước vẫn cho rằng có vật chất tồn tại; họ phân tích đến nguyên tử, điện tử, lap tử, và vẫn cho rằng vật chất có tồn tại. Các nhà khoa học hiện đại, nhờ thiết bị khoa học tiến bộ, nhận thấy các lap tử vẫn còn có thể phân chia được nữa, phân chia đến cuối cùng thì phát hiện ra đó chỉ là hiện tượng ba động (hiện tượng sóng dao động) (*). Từ đó mới khẳng định rằng không có sự tồn tại của vật chất; đây là điều mà các nhà khoa học cận đại mới chứng thực được: vật chất không hề tồn tại. Vậy hiện tượng vật chất từ đâu mà có? Chính là từ hiện tượng ba động.

Điều này lại càng tiến gần hơn một tầng nữa so với những gì Phật pháp đã giảng. Phật pháp nói về nguồn gốc của vũ trụ vạn hữu là: “*Vô minh bất giác sanh tam tế, cảnh giới vi duyên trưởng lục thô*” (Do vô minh bất giác mà sinh ra ba tướng tế, lấy cảnh giới làm duyên mà tăng trưởng sáu tướng thô) (**); vô minh ở đây chính là ba động. Cho nên, vô minh là tướng động, không phải tướng tĩnh. Dùng phương pháp gì để phá vô minh? Phải dùng Định công. Bởi vì nó là tướng động, nên cái tĩnh sẽ phá trừ được sự động. Sự tu học của Phật pháp luôn chú trọng cốt yếu ở thiền định.

Tám vạn bốn ngàn pháp môn, vô lượng pháp môn; “pháp” là phương pháp, “môn” là môn kính (cửa ngõ/đường lối). Nói cách khác, tức là các phương pháp và phương tiện được sử dụng cũng vô lượng vô biên, cũng là tám vạn bốn ngàn. Những phương pháp và phương tiện này chỉ hướng đến một mục tiêu duy nhất,

đó chính là Định; hết thấy đều là tu định. Cho nên, mọi người ngàn vạn lần chớ nên cho rằng chỉ có Thiền tông mới là tu định, còn những tông phái khác thì không tu định; quý vị nghĩ như vậy là sai cả rồi. Phàm những pháp nào không tu định thì không phải là Phật pháp; tất cả những gì tu định thấy đều là Phật pháp, chỉ là phương pháp và phương tiện tu định không giống nhau mà thôi.

Tịnh Độ tông chúng ta dùng phương pháp niệm Phật để tu định. Chúng ta niệm câu “A Di Đà Phật” này chính là tu định; kết quả chúng ta đạt được là “nhất tâm bất loạn”, mà nhất tâm bất loạn thì chính là thiền định. Danh từ sử dụng không giống nhau, phương pháp không giống nhau, nhưng phương hướng của chúng ta là giống nhau, mục tiêu của chúng ta là giống nhau. Đây chính là điều nhà Phật thường nói: “*Pháp môn vô lượng, thù đồ đồng quy*” (Pháp môn vô lượng, khác đường nhưng chung đích đến), chính là đạo lý này.

Phát hiện ra hiện tượng ba động, đây quả thực là một sự phát hiện vô cùng phi thường.

Chú thích:

(*) **Ba động (波動)**: Đây là một thuật ngữ Hán Việt. Trong đó, “**Ba**” (波) nghĩa là sóng; “**Động**” (動) là chuyển động, dao động. Chữ “Ba” ở đây hoàn toàn không mang nghĩa là số 3 (ba cái đang chuyển động). Thuật ngữ này dùng để chỉ hiện tượng sóng hoặc sự rung động vi tế của vật chất (theo khoa học) và của tâm thức (theo Phật pháp).

Khi Lão Hòa thượng nhắc đến hiện tượng “ba động” (sóng/dao động), ngài đang mượn khái niệm của vật lý lượng tử để diễn tả sự vi tế của tâm thức, chứ **không phải** là sóng nước, sóng biển hay sóng âm thanh thông thường mà mắt thường chúng ta nhìn thấy hay tai nghe được.

- **Góc độ Khoa học (Vật lý lượng tử)**: “Sóng” ở đây là sóng năng lượng. Khoa học hiện đại phát hiện rằng khi phân chia vật chất đến tận cùng, bản chất của chúng không phải là những hạt rắn chắc mà là những trường năng lượng vô hình đang không ngừng dao động tạo thành dạng sóng.

- **Góc độ Phật pháp (Tâm thức)**: “Sóng” chính là sự rung động của tâm (tâm ba). Có thể hình dung Chân tâm bản tánh vốn dĩ thanh tịnh, tĩnh lặng như mặt hồ không gợn nước. Khi một niệm mê mờ (vô minh bất giác) khởi lên, sự

rung động cực kỳ vi tế đầu tiên xuất hiện trên mặt hồ tâm thức đó chính là “sóng” (còn gọi là động tướng hay nghiệp tướng).

(**) Câu: “*Vô minh bất giác sanh tam tế, cảnh giới vi duyên trưởng lục thô*” được trích từ luận điển cao sâu **Đại Thừa Khởi Tín Luận** của Bồ Tát Mã Minh.

“**Tế**” (細) có nghĩa là nhỏ nhiệm, vi tế, tinh vi đến mức phàm phu và các bậc Thánh tiểu quả không thể nhận biết (phải là bậc Bát Địa Bồ Tát trở lên mới thấu triệt). Ba trạng thái vi tế của tâm thức khi vừa khởi vô minh bao gồm:

1. Vô minh nghiệp tướng (無明業相): Là trạng thái vi tế khởi đầu. Từ tâm chân như thanh tịnh, do một niệm “bất giác” mà đột nhiên khởi lên sự rung động nhỏ nhiệm. Sự rung động đầu tiên này chính là “Nghiệp tướng” (nghiệp nghĩa là tạo tác). Đây cũng chính là “động tướng” hay “ba động” mà Lão Hòa thượng Tịnh Không thường ví với sự dao động của các hạt trong khoa học lượng tử.

2. Năng kiến tướng (能見相 - còn gọi là Chuyển tướng): Từ sự rung động vi tế của nghiệp tướng, tâm thức chuyển hóa nảy sinh ra chủ thể có khả năng nhận thức và phân biệt (cái “Ta” năng kiến).

3. Cảnh giới tướng (境界相 - còn gọi là Hiện tướng): Khi đã có chủ thể nhận thức thì tất yếu có đối tượng bị nhận thức. Từ đó, tâm thức biến hiện ra thế giới và cảnh giới vật chất hư vọng bên ngoài. Điều này hoàn toàn tương đồng với phát hiện của khoa học lượng tử rằng: vật chất không có thật, chỉ là hiện tượng dao động sinh ra.